

Сардак С. Е. Взаємозв'язок стану розвитку людських ресурсів з економічною безпекою країни / Проблеми та шляхи вдосконалення економічного механізму підприємницької діяльності : Зб. наук. праць III Міжнарод. наук. практ. конф., (Жовті Води, 7-8 квітня 2011 р.) м. Жовті Води : У 6 т. – Д. : Біла К.О., 2011. Т. 2 економіка регіону: наявний потенціал та напрями його реалізації. – 99 с. – С. 60 – 62.

К.е.н., доц. Сардак С. Е.

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, Україна

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК СТАНУ РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКИХ РЕСУРСІВ З ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ КРАЇНИ

Розвиток будь-якої країни здійснюється за допомогою державної політики, у якій визначальним завданням постає забезпечення гідних умов життя громадян. Відповідно стан розвитку людських ресурсів свідчить про соціально-економічне становище держави і перспективи нації у майбутньому, що може слугувати показником економічної безпеки країни.

У світовому вимірі стан розвитку людських ресурсів відстежує Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН) яка розглядає агреговані композитні індекси [1]. Головним із них є індекс людського розвитку (ІЛР), який з часом, було оптимізовано у індекс розвитку людського потенціалу (ІРЛП) що враховує три виміри: довголіття та здоров'я (за показником очікуваної тривалості життя при народженні будується індекс тривалості життя), знання (за двома показниками – середня тривалість навчання та очікувана тривалість навчання знаходиться індекс освіти), гідний рівень життя (за показником ВНД на душу населення за паритетом купівельної спроможності національної валюти в дол. США формується індекс ВНД). ПРООН розглядає також індекс гендерної нерівності, індекс багатомірної бідності, індекс людської бідності. Дослідження динаміки розвитку людських ресурсів здійснюють й інші міжнародні організації, наукові установи, агентства, окремі експерти. З часом зустрічаються нові розробки, що потребують подальшого наукового розгляду. Наприклад, є посилання на індекс протестної активності населення країн, який розраховується на основі трьох критеріїв: міри соціальної несправедливості в державі, схильності населення до цивільного опору і готовності людей до виступів [2]. Країни індивідуально розроблюють власні системи оцінювання людського розвитку. Наприклад, в Україні застосовується методика, адаптована до національних умов та національної

статистичної бази. Українська методика вимірювання регіональних рівнів людського розвитку спирається на ідеї та принципи, сформовані ПРООН, а інтегральний індекс людського розвитку регіону (ІЛРР) враховує індекс демографічного розвитку, індекс ринку праці, індекс доходу, індекс умов проживання, індекс охорони здоров'я, індекс рівня освіти, індекс соціального середовища, індекс фінансування людського розвитку, індекс екологічної ситуації [3].

Низькі показники стану розвитку людських ресурсів країни створюють передумови економічної небезпеки і провокують: поширення тіньового сектору і корупцію; високий рівень еміграції; правопорушення і низьку громадянську дисципліну; політичні, демографічні та соціальні проблеми; економічну нестабільність; втрату керованості державною владою; внутрішньодержавні перевороти і військові конфлікти. Так, з одного боку, Україна протягом останніх років посідала 70-80 місця за показником ІЛР, знаходиться на 22 місці за індексом протестної активності населення, спостерігається низький рівень соціальної допомоги, а з іншого, наша країна увійшла в коло лідерів країн-імпортерів людських трудових ресурсів, займає 4 місце у світі за кількістю іммігрантів (в'їзд мігрантів відбувається найчастіше з країн ризикової міграції: Туреччина, Китай, Іран), рівень тінїзації економіки коливається у межах 40-80%, 10-11 млн. українців працює у тіньовій зайнятості, існує дефіцит кваліфікованої робочої сили і т. д. [1; 3-4].

Високі ж показники стану розвитку людських ресурсів забезпечують домінантне положення країни, позитивну економічну динаміку, формування центрів притягання капіталу, технологій, людських ресурсів, що і є притаманним економічно розвинутих країнам.

Але треба відзначити що даний висновок, щодо наявності взаємозв'язку стану розвитку людських ресурсів з економічною безпекою країни цілком підтверджується подіями кінця ХХ – початку ХХІ сторіччя (наприклад, це розпад біполярної системи внаслідок диспропорції рівня життя населення капіталістичних і соціалістичних країн, концентрація наднаціонального управління, сучасні “кольорові революції” тощо), що не було характерним для світової спільноти раніше. За нашою думкою, на дану обставину суттєво вплинули зміни характеру

соціально-економічних відносин у суспільстві, що обумовлено розгортанням процесів інтернаціоналізації, глобалізації, інтеграції, інформатизації, комп'ютеризації, транснаціоналізації, гомогенізації й темпами розгортання НТП. Дана особливість помічена науковою спільнотою і навіть офіційно визначена поважними установами [5].

Відповідно для зміцнення економічної безпеки країни у XXI сторіччі необхідно звертати увагу на стан розвитку людських ресурсів (рівень життя, концепцію відношення до людей, диспропорції у доходах і витратах) і перспективи його зміни. А головні зусилля державної політики спрямовувати у сферу побудови національної політики управління розвитком людських ресурсів, яка б була комплексно інтегрована у бюджетну, фінансову, соціальну, регіональну та зовнішньоекономічну складову державного управління з урахуванням розгортання сучасних загальноцивілізаційних тенденцій, викликів, загроз і проблем людства [6].

Список літератури.

1. Доклад о развитии человека 2010. – Режим доступу : <http://hdr.undp.org/en/reports/global/hdr2010/chapters/ru>. – Назва з екрану.
2. Россия оказалась в середине рейтинга протестности стран. – Режим доступу : http://www.vedomosti.ru/politics/news/1219192/rossiya_okazalas_v_seredine_rejtinga_prottestnosti_stran. – Назва з екрану.
3. Звіт з людського розвитку в Україні. – Режим доступу : www.un.org.ua/files/national_hdr_ukr.pdf – Назва з екрану.
4. Аналітичні записки щодо проблем і подій суспільного розвитку Національного інституту стратегічних досліджень. – Режим доступу : <http://old.niss.gov.ua/Monitor/index.htm>. – Назва з екрану.
5. Постанова № 198 Президії Національної Академії Наук України від 11.07.2007 р. “Виклики XXI століття економіці і суспільству України”. – Режим доступу : <http://www.nas.gov.ua/infrastructures/Legaltexts/nas/2007/regulations/Pages/198.aspx>. – Назва з екрану.
6. Сардак С. Е. Особливості функціонування ринку праці України та використання потенціалу саморозвитку для підвищення зайнятості населення / С. Е. Сардак // Україна : аспекти праці. – 2006. – № 7. – С. 8 – 12.